

STARTEN MET EEN MELKGEITENBEDRIJF

In deze voor de land- en tuinbouw moeilijke tijden, was het bezoek aan het landbouwbedrijf van de familie Ennot in Vreren (Tongeren) een opsteker. De familie baat in Vreren een melkveebedrijf uit maar wij trokken er naar toe om meer te weten te komen over de plannen van zoon Jonathan om te starten met een melkgeitenbedrijf.

— Luc Van Dijck

Na de overname van het ouderlijk gemengd bedrijf, bouwden Augustin Ennot en zijn echtgenote Colette het bedrijf uit tot een competitief melkveebedrijf met 65 melkkoeien en een tak akkerbouw met suikerbieten, aardappelen en granen, naast de ruwvoederteelten gras en maïs. Het echtpaar heeft 3 kinderen. De 2 zonen Jonathan en Emmanuel hebben beslist om het bedrijf verder te zetten. Deze 23-jarige tweeling heeft niet veel woorden nodig om elkaar

te verstaan; het zijn twee handen op een buik. Beiden zijn ook sterk geëngageerd in het verenigingsleven: Emmanuel is voorzitter en Jonathan is bestuurslid van Groene Kring Zuid-Limburg. Ondanks de lage melkprijzen en dure voedermidde-

.....

**Kwaliteit van de opfok bepaalt
de kwaliteit van het bedrijf.**

.....

len, zijn Jonathan en Emmanuel optimistisch voor de landbouw en voor de toekomst. "Landbouwer is een mooi beroep. Het is voor jongeren beter te starten onder moeilijke omstandigheden, dan dat het te gemakkelijk gaat", is hun redenering. "Het is wachten op betere tijden maar de prijzen moeten nu toch snel aantrekken. Want in het bijzonder voor de (jonge) boeren die recent geïnvesteerd hebben, is deze situatie demotiverend en onhoudbaar."

De broers hebben landbouw gestudeerd aan het PIBO in Tongeren. Emmanuel deed er nog een jaar specialisatie mechanica bovenop. Jonathan heeft tijdens en na zijn studies op diverse uiteenlopende bedrijven gewerkt op zelfstandige basis. Hij werkte op een melkveebedrijf in Bekkevoort, bij een geitenboer in Riemst en op een vee- en kalverhandelbedrijf in Heers. Hij ging boeren depanneren op melk- en vleesveebedrijven, deed loonwerk en ging 's winters fruitbomen snoeien. Dat werk op het geitenbedrijf was geen toeval. Tijdens een schoolbezoek aan dat bedrijf had Jonathan al meteen de smaak te pakken. Toen de boer dan ook nog vertelde dat hij wel wat extra hulp kon gebruiken in de lammerperiode, stond Jonathan als 16-jarige al direct klaar.

Apart en toch samen

"We wilden eerst samen een nieuw geitenbedrijf starten, naast de bestaande activiteiten", vertellen Emmanuel en Jonathan. "Maar het was praktischer om ieder ons eigen bedrijf te doen en samen te werken waar het kon. Emmanuel zou op termijn het melkvee verder doen en Jonathan zou beginnen met melkgeiten. Op papier werken we apart maar in de

praktijk werken we samen. Vergunnings-technisch was dat beter en ook kunnen we ieder ons eigen ding blijven doen, mocht de samenwerking ooit scheeflopen. De landbouwmachines – we doen in beperkte mate ook wat loonwerk – hebben we in een aparte vennootschap gestoken."

Alles kwam meteen in een stroomversnelling terecht. Er moesten een hoop regelingen en afspraken gemaakt worden, niet alleen binnen de familie, maar ook om in orde te zijn met de plannen en de vergunningen voor de bouw van een nieuwe jongveestal én een nieuwe melkgeitenstal. Het bedrijf ligt in Vreeren pal op de grens tussen Vlaanderen en Wallonië. De melkveestal staat in Vlaanderen. De nieuwe jongveestal komt ook in Vlaanderen, maar de nieuwe geitenstal komt op Waals grondgebied.

Het moest vooruit gaan! De oude jongveestal zou immers omgebouwd worden voor de opfok van lammeren. De jongens moesten op pad om de eerste lammeren aan te kopen. Het jongvee zou verhuizen naar een nieuwe stal maar die was niet op tijd klaar zodat de dieren vorige winter naar een gehuurde stal moesten verhuizen... In afwachting dat de nieuwe melkgeitenstal klaar is, zitten de geiten wat

verderop in een gehuurde varkensstal... Kortom, vanaf de dag dat het duidelijk werd hoe het bedrijf zou uitgebouwd worden, werd de familie niet veel rust meer gegund...

Opfokstal voor lammeren

Een eerste stap in de uitbouw van het geitenbedrijf, was zoals gezegd de verbouwing van de oude bindstal voor het jongvee tot een opfokstal voor de lammeren en de jonge geiten. Omdat dit ook in de toekomst de opfokstal blijft, moest het werk direct goed gedaan zijn. "Want de kwaliteit van de opfok bepaalt de kwaliteit van het bedrijf." De broers zijn gaan kijken op veel bedrijven hoe ze het best te werk gingen. Er kwam een nieuwe betonvloer, het dak werd geïsoleerd, een nieuwe muur werd gemetseld. De waterleidingen werden aangepast en de ventilatie werd geoptimaliseerd met een regelbare luchtinlaat en dakventilatoren. De stal meet 28 bij 6 meter plus de voedergang. In de boxen is er plaats voor in totaal ongeveer 280 dieren.

De inrichting van de opfokstal is een eigen vinding van Jonathan en Emmanuel. De boxen zijn gebouwd volgens een inventief en modulair systeem. De hoekpalen van de boxen en de schotten kunnen verwijderd worden voor een gemakkelijke reiniging van de stal. De schotten tussen de boxen zijn in de hoogte verstelbaar. Er kan een voedergoot bevestigd worden om vast voer ter beschikking te stellen van de dieren. De schotten kunnen ook weggenomen worden om de dieren vlot van de ene naar de andere box door te schuiven.

In mei 2015 zijn de eerste 50 lammeren van 2 tot 3 weken oud aangekomen. Wat later kwamen er nog 50 bij. In januari dit voorjaar zijn de broers in Antwerpen tenslotte 186 dekrijpe lammeren gaan kopen en eind februari hebben ze een 90-tal lammeren gekocht in Sint-Gillis-Waas. "We zijn 3 keer op en af gereden met onze aanhangwagen met daarop 2 palloren en daarboven een biggenlamp. Die ritten waren telkens een heel avontuur."

De eerste eigen lammeren

Omdat de aangekochte lammeren gedekt zijn buiten het eigenlijke dekseizoen, verliep de bront onregelmatiger. Een tweehonderdtal geiten werd drachtig gescand. Een tachtigtal bleef bij de bok. Die zijn nog niet gescand op drachtigheid.

FAMILIE ENNOT

Leeftijd: Augustin [58], Colette [59], Jonathan en Emmanuel [23]

Gemeente: Vreeren-Tongeren

Specialisatie: Melkvee, akkerbouw en geiten

De uitbouw van dit bedrijf moet zowel de ouders als de zonen een zeker inkomen garanderen.

Het was geduldig wachten en uitkijken naar de eerste op ons bedrijf geboren lammeren. "Deze heuglijke dag was op 12 juni, dat was op vaderdag. Het was een drieling. Het was een hele belevenis om de eerste lammeren te verzorgen. We brengen ze in een doos naar hier. We zetten ze in een plastieken pallox waar ze opdrogen onder een lamp en 2 tot 3 keer para tbc-vrije koeienbiest krijgen tot ze genoeg op hebben. Ze moeten 15% van hun lichaamsgewicht aan biest opnemen. Na de biest komen ze in de eerste box. We houden ze goed in het oog en zien er op toe dat ze goed kunnen drinken aan de speen van de drinkautomaat. Als dat goed gaat, verhuizen ze naar de volgende

box. We volgen goed op of ze genoeg blijven drinken." Zo schuiven ze op volgens leeftijd. Ze worden gespeend op 14 kg; ze zijn dan rond 6 weken oud. Ondertussen zijn er een dertigtal miekes in de opfok en er komen er iedere dag bij. De bokken zitten in een box apart. Ze worden ofwel afgemest tot 10-12 kg ofwel verkocht maar dat brengt eigenlijk weinig of niets op. Ze krijgen nu geitenmelk. Later zullen ze wellicht opgefokt worden met koemelk.

In afwachting dat de nieuwe geitenstal er staat, verhuizen de (jonge) geiten naar de gehuurde varkensstal. Ze zitten er in groep in grote boxen, die ingestrooid zijn met vlasleem met een super absorptie-

vermogen en stro. Bij de nog niet drachtig gescande dieren lopen een tiental bokken. Die worden regelmatig van groep gewisseld om de concurrentie aan te scherpen en dat is nodig, zeker buiten het normaal dekseizoen.

Volume

De geiten zitten op een rantsoen van stro, gras, maïs en pulp aangevuld met krachtvoer. Al het gras wordt in balen gewikkeld. Jonathan volgt daarbij de goede raad van zijn voederadviseur die gespecialiseerd is in geiten. De stal zit nu al goed vol. "Het wordt tijd dat we kunnen beginnen met de nieuwbouw voor de melkgevende geiten en voor de jonge geiten. Nu melken we nog heel primitief, maar binnenkort komt er een 1 x 1 zelfontworpen melkinstallatie. We hebben een afnameovereenkomst met Capra. De ophaling start echter slechts wanneer er voldoende volume is." De geitenmelk van vandaag gaat naar de lammeren, een deel wordt verwerkt, een deel gaat naar liefhebbers van geitenmelk.

Familie

De nieuwe geitenstal van 60 bij 40 meter komt nabij de bestaande melkveestallen, maar dan wel op Waals grondgebied. De start van de werken is voorzien in september. De bouwfirma van dienst is Willy Naessens Agro. De stal zal voorzien zijn van 6 potten die van elkaar gescheiden zijn door 3 voergangen. Op de kop komt de melkstal met een 2 x 40 melkstand. Als we Jonathan vragen waarom hij nu precies gekozen heeft voor geiten, blijft het antwoord niet lang uit. "Ik vind het fijne dieren om mee te werken en er zijn nog niet veel geitenbedrijven in de streek. Stro is er genoeg beschikbaar in deze akkerbouwstreek. Dat de stal in Wallonië staat is mooi meegenomen. Hier zijn geen NER's en omdat je 10 maanden mest mag opslaan op het veld, heb ik geen mestsilo nodig. Neen, het is niet de huidige slechte koemelkprijs en de goede geitenmelkprijs die meegespeeld hebben, want ik was er al lang mee bezig voor de huidige malaise in de melkveehouderij. Maar het belangrijkste is de steun van mijn familie. Het begin is altijd moeilijk. Je bent maanden bezig en moet veel investeren in de opstart van het bedrijf zonder dat er een cent binnenkomt. Zeker weten, alleen zou ik er als 23-jarige niet aan beginnen." ■

1 De inrichting van de opfokstal is een eigen vinding van Jonathan en Emmanuel. De boxen zijn gebouwd volgens een zelfontworpen modulair systeem. 2 Begin september zullen er een honderdtal geiten aan de melk zijn.

© LUC VAN DIJK

VOEDING VAN MELKGEITEN

Melkgeiten zijn veeleisend en de geitenhouder moet zorgvuldig te werk gaan, ook bij de samenstelling van de rantsoenen. De voedingsadviseur moet meedenken in de visie van de boer en dit volgens het bedrijfstype en afhankelijk van het voer dat ter beschikking is. — *Luc Van Dijk*

De lammertijd is een stresserende en arbeidsintensieve periode. Gelukkig dat 'een geit weet hoe laat het is'. Zij lammert immers nooit 's nachts en dus niet tussen 23 en 5 uur – de uitzonderingen bevestigen de regel. Pasgeboren lammeren moeten zo snel mogelijk voldoende biest opnemen. Ze krijgen die met de papfles, 3 tot 4 keer per dag, ad libitum. Meestal krijgen zij koeienbiest of speciale lammerenbiest. De eerste 2, 3 dagen verblijven de lammeren in éénlingboxen. Daarna verhuizen ze naar een groepsbox en leren ze melk drinken aan de speen. De stal moet goed geklimatiseerd zijn met een temperatuur van 18°C op dierhoogte. Omdat de kleine

lammeren gevoelig zijn voor gewrichtsontstekingen, moeten de boxen een droog ligbed bieden met bijvoorbeeld een laag schavelingen en stro daarop. Daarnaast is ook de drinktemperatuur van de melk erg belangrijk.

Om meer te weten te komen over de vaste voeding van de geiten binnen de verschillende leeftijden en groepen, gingen we ons licht opsteken bij Koen De Sutter, voedingsadviseur bij Aveve, die ons het volgende erover vertelde. "Wij gaan regelmatig langs op de bedrijven om de resultaten van de verschillende groepen te bespreken en de rantsoenen op te volgen. We bezoeken ook nieuwe bedrijven en stellen onze manier van

werken aan hen voor. Starters moeten vaak met raad en daad bijgestaan worden en daarom bezoeken we hen haast maandelijks. Wij zijn een partner voor de geitenhouder en moeten meedenken in de visie van de boer. Het gaat er om dat de geiten goed opgroeien, gezond zijn en optimaal presteren. Wij willen competente en competitieve bedrijven die niet alleen floreren door de hoge geitenmelkprijs van vandaag maar die ook goed draaien bij een lagere melkprijs."

Startkorrel

Na een dag of zeven beginnen de lammeren naast de melk ook vast voer op te nemen. "Dat moet een optimaal even-

wichtig startkrachtvoer zijn (+/-900 VEM en 16% eiwit) dat voldoende energie en eiwit aanbrengt”, vertelt Koen De Sutter. “Om te vermijden dat het lam gaat selecteren biedt Aveve geen muesli aan maar geeft men de voorkeur aan geperste korrels van 4 mm. Deze korrels bevatten ook probiotica om de jonge dieren extra te ondersteunen en ze bevatten tevens mineralen en aminozuren die afgestemd zijn op hun noden.” Tegelijk hebben de lammeren van in het begin ook stro ter beschikking waar ze gretig op knabbelen. Rond een leeftijd van 12 weken worden de lammeren gespeend. Het startkrachtvoer wordt geadviseerd tot ongeveer 4 maanden, waarvan de dieren dan onbeperkt kunnen opnemen. De opname van dit startkrachtvoer neemt toe met de leeftijd en met het teruglopen van de melkopname. Na het spenen krijgen de lammeren ook hooi ter beschikking via de ruif.

Beter uitgegroeide lammeren kunnen meer melk geven.

Opfok van jonge geiten

Na 4 maanden startkorrel hangt het rantsoen verder af van welk ruwvoeder de geitenhouder ter beschikking heeft. Het rantsoen moet gedurende de eerste maanden op de groei gericht zijn. De geiten moeten op het moment dat ze gedekt worden namelijk voldoende goed uitgegroeid zijn en genoeg wegen. Normaal wordt aangenomen dat ze minimum 35 kg moeten wegen – ze zijn dan meestal rond 7 maanden oud – als ze gedekt worden. Maar het is zo dat ze op 40 kg beter uitgegroeid zijn en op die manier na het lammeren wat meer melk kunnen geven. Eiwitrijke voeders zijn hier aangegeven. Men vermijdt best te energierijk voeder opdat de dieren niet te ruim in conditie zouden komen en zouden gaan vervetten. Het is een uitdaging om eiwit en energie goed op mekaar af te stemmen.

Koen De Sutter: “Arbeids- en voedertecnisch is het gemakkelijkste om de jonge geiten verder op te fokken met stro en krachtvoer. We bieden dan een maatvoer aan volgens de behoefte. Geitenhouders die gras ter beschikking hebben, kunnen het gras verder aanvullen met stro en met krachtvoer. Dat krachtvoer kan op

maat samengesteld worden in functie van de voederwaarde van het gras volgens de ruwvoedanalyse. Vanaf minimum 3 ton kan Aveve een maatvoer aanbieden dat aangepast is aan de energie- en eiwitwaarde van het gras.

Op 7 maanden gaan de jonge geiten bij de bok. In een normale cyclus is dat in de periode augustus-september met de bedoeling dat de geiten aflammeren in januari/maart. De dracht duurt gemiddeld 5 maanden en 5 dagen. Drachtige geiten moeten verder doorgroeien, ofwel op een rantsoen van stro en krachtvoer, ofwel op een rantsoen met stro en hooi en/of voordroog en met beperkt krachtvoer. De laatste 3 weken voor het aflammeren is het belangrijk om de dieren terug hard te gaan voederen. Vaak hebben geiten een meerling wat er toe leidt dat de baarmoeder op de pens drukt en de opnamecapaciteit beperkt. Het is dan aangewezen de energieconcentratie van het rantsoen op te trekken. Dat doen we met extra mais indien die op het bedrijf aanwezig is en wat geconcentreerd krachtvoer op basis van glucogene energie. Zonder mais moeten we meer én

Koen De Sutter voedingsadviseur bij Aveve: “Aveve wil een goede partner zijn voor de geitenhouder. Het gaat erom dat de geiten goed opgroeien, gezond zijn en optimaal presteren.”

energierijker krachtvoer in het rantsoen steken. In de praktijk krijgen de geiten dan het rantsoen van de melkgevende dieren.”

Gras

Geiten hebben een gevoelig verteringsstelsel. De ruwvoederwinning en in het

bijzonder de graswinning moet met de grootste zorg gebeuren. Verontreiniging moet absoluut vermeden worden. Gras wordt best in voordroogballen geperst voor een minimale verontreiniging, voor een maximale bewaring en om het risico op broei- en schimmelvorming maximaal te beperken. Verontreiniging met aarde kan listeriose veroorzaken en in veel gevallen tot sterfte leiden. ‘Een geit is moeilijk te genezen. Een zieke geit is een dode geit.’

Melkgeiten in productie

De DS-opname (ruwvoer + krachtvoer) bij een geit varieert tussen de 2,5 en 3,5 kg in functie van haar leeftijd, gewicht en tijdstip in lactatie. Bij begin lactatie ligt de nadruk op glucogene energie in het rantsoen. Wanneer de dieren aan hun lactatiepiek zijn, is het de doelstelling om deze zo lang mogelijk aan te houden. Dit wordt dan bereikt door een optimale eiwitaanvulling (die zorgt voor de persistentie van de melkgift) van het rantsoen en een aanpassing van de energiebron: van glucogene naar lipogene/ketogene energie.

Selectie en duurmelken

De bedrijven die nog willen groeien zullen de geiten verder laten dekken. Geiten die drachtig zijn gaan door de gewijzigde hormoonhuishouding vanzelf wat zakken in melk en dan kan ook de krachtvoergift wat zakken. Eenmaal het beoogde aantal melkgeiten bereikt wordt, is duurmelken een goede optie. Geiten zijn heel gevoelig voor slepende melkziekte. Deze metabole stoornis kan tot sterfte aanleiding geven en bij duurmelken wordt deze gevoelige en gevaarlijke periode vermeden. Soms worden de meer persistente geiten verder gemolken en worden de geiten die gezakt zijn in productie bij de bok gezet. Dat is natuurlijk niet de beste strategie om de kwaliteit van de geitenstapel vanuit het oogpunt van productie te verbeteren. Want de dieren die in melkproductie zakken zijn in principe niet de beste dieren. Een andere aanpak is de geiten een heel jaar te melken en pas dan de meest persistente geiten te laten dekken.

Productiegroepen

Bij grote bedrijven en volgens het concept van de stal kan er in productiegroepen gevoederd worden: een rantsoen voor de vers gelammerde geiten en een rantsoen voor de oudere geiten en duurmelkers.

De vers gelammerden hebben een aangepast rantsoen op basis van glucogene energie gericht op melkproductie. De duurmelkers krijgen eerder een rantsoen op basis van meer ketogene en lipogene energie. Kan er nog een derde groep gemaakt worden volgens de mogelijkheden van de stal? Dan kunnen de vers gelammerde geiten opgedeeld worden in een groep oudere dieren en een groep dieren jonger dan 1 jaar. Voor deze groep jonge geiten kan dan een rantsoen uitgewerkt worden dat nog net iets geconcentreerder is.

Tot slot vraagt een geit, naast een goed rantsoen, vers en proper drinkwater. Er moeten dus voldoende drinkbakken aanwezig zijn en de stal moet goed geventileerd worden. Hittestress (vanaf

Om de lactatiepiek zo lang mogelijk vast te houden, moet het type energie in het rantsoen aangepast worden: glucogene energie wordt vervangen door meer lipogene (ketogene) energie.

20°C) weegt op de voederopname en dus op de productie. Ook de vruchtbaarheid kan daar onder lijden. Genoeg frisse lucht, proper drinkwater en 's avonds voederen zijn de te nemen maatregelen, eventueel samen met een pensbuffer die aan het voeder toegevoegd wordt. ■

BIOVEILIGHEID OP HET GEITENBEDRIJF

Welke preventieve maatregelen kan een geitenhouder nemen om geen ziekten in zijn stal te krijgen? Het antwoord op deze vraag krijgen we van Eva Van Mael, dierenarts bij DGZ en onder meer verantwoordelijke voor de sector van de kleine herkauwers. – Luc Van Dijck

Wie lammeren of geiten aankoopt, moet er op toezien dat de verkoper een bedrijf heeft dat hygiëne hoog in het vaandel draagt en de basisvereisten in verband met bioveiligheid in acht neemt. Datzelfde

geldt natuurlijk ook voor het bedrijf van de koper. Op www.dgz.be, de website van DGZ, worden onder de rubriek gezondheidsmanagement enkele algemene maatregelen die moeten genomen worden in verband met de bestrijding

van vliegen, ratten en muizen als belangrijke overbrengers van bacteriële ziekten vermeld. In stallen met veel dieren neemt de infectiedruk toe. Het is daarom belangrijk de stal grondig te reinigen en te ontsmetten om overdracht van ziektekiemen te voorkomen. De kwaliteit van het drinkwater moet bewaakt worden. Drinkbakken en leidingen moeten proper gehouden worden. Andere maatregelen die een bedrijf moet nemen om ziekten buiten het bedrijf te houden en om verspreiding van ziekten binnen het bedrijf te voorkomen, hebben te maken met bedrijfskledij en quarantaine. Bedrijfseigen laarzen en een overall voor iedere bezoeker die in de stal komt, moet een normale reflex zijn op elk bedrijf. Het gaat om een kleine investering die veel onheil kan voorkomen. Aangekochte

De aankoop van 1 besmette geit kan later voor veel miserie zorgen.

dieren worden best gedurende een 14-tal dagen in afzondering gezet. Idealiter kan een bloedonderzoek zekerheid geven dat een aangekocht dier vrij van ziekten is.

Gezond aankopen

“Je moet weten van welk bedrijf je dieren aankoopt”, zegt Eva Van Mael van DGZ. “De dieren moeten afkomstig zijn van bedrijven die geen historiek van belangrijke besmettelijke ziekten hebben. CAE, CL en paraTBC krijg je liever niet in je stal, niet in het minst voor de economische verliezen die zij veroorzaken. Want ziekten als CAE en CL zijn niet te genezen en leiden finaal tot de dood van de dieren. De aankoop van één besmette geit kan later voor veel miserie zorgen. Eigenlijk komt het er op aan dat bedrijven kunnen aantonen welke inspanningen zij doen om vrij te zijn en blijven van CAE en CL. Een bloedonderzoek van aangekochte dieren of op basis van een steekproef is een goede aanpak. Al is dat bij lammeren vaak een moeilijk verhaal omdat deze dieren nog te jong zijn om via bloedonderzoek bepaalde ziekten te kunnen opsporen. Voor sommige ziekten, zoals paraTBC en CAE, kan een besmetting immers pas bij volwassen dieren aangetoond worden.”

Eva Van Mael (DGZ): “Zoek voor de aankoop van geiten een bedrijf dat geen historiek van besmettelijke ziekten heeft.”

Diagnostiek

Alle geiten bemonsteren is een dure zaak. Jaarlijks kan een deel van de kudde bemonsterd worden, waarbij de besmette dieren geruimd worden. Ook voor de diagnostiek van paraTBC via individuele bloed- en meststalen lopen de kosten vaak hoog op. Eva Van Mael wijst in dit verband op het lopende project van DGZ

en Arsia dat onderzoekt of op basis van tankmelkstalen en omgevingsstalen een uitspraak kan gedaan worden over de besmetting van een bedrijf met paraTBC en over de graad van besmetting. Ook voor geiten geldt overigens het abortusprotocol dat de geitenhouder verplicht om iedere abortus bij geiten te laten onderzoeken. Het Sanitair Fonds komt daarbij tussen in de kosten. Op deze manier wil men de brucellosevrije status van België blijven monitoren en vrijwaren. Het abortusprotocol laat de geitenhouder bovendien toe om mogelijke infectieuze oorzaken van abortus te achterhalen.

Plan van aanpak

Eva Van Mael pleit voor een goede samenwerking met de bedrijfsdierenarts. “In het kader van preventieve diergeneeskunde kan best een algemeen plan van aanpak opgesteld worden dat specifiek is voor ieder bedrijf. Het opfokmanagement en het vaccinatiebeleid moeten hierbij ook de nodige aandacht krijgen.” ■

WERKGROEP GEITEN

Binnen Boerenbond bestaat sinds 2011 een werkgroep Geiten. Die is samengesteld uit een achttal geitenhouders. Op de agenda staan actuele dossiers en specifieke knelpunten waarmee de geitenhouderij geconfronteerd wordt. Vandaag gaan de besprekingen vooral over de gevolgen van de Instandhoudingsdoelstellingen (IHD) voor de sector. De geitenhouderij is een kleine sector, die relatief hard getroffen wordt door de IHD. Toch staan er momenteel geen maatregelen voor geitenhouders op de PAS-lijst. Daarom heeft de werkgroep Geiten overlegd met het ILVO over PAS-maatregelen voor de geitenhouderij. Ook sanitaire dossiers worden besproken, zo zijn paraTBC, CAE en Q-koorts al vaak aan bod gekomen. Het standpunt van de werkgroep Geiten wordt vertaald naar het adviescomité voor Sanitair Fonds Kleine Herkauwers. Ook aanpassingen aan bijvoorbeeld het VLIF of MAP worden in de werkgroep Geiten besproken. (DS)